

здійснювали ефективне розслідування. Відтак, навіть якщо заявник не доведе, що смерть була спричинена діями представників держави, то неефективне розслідування обставин справи призведе до констатації порушення процесуального аспекту відповідної статті.

Виходячи зі всього вищесказаного, можна зазначити, що на сьогоднішній день проблема захисту права на життя в Україні залишається актуальною, а тому європейський механізм захисту такого права, який надає можливість особі, чиє право було порушене, отримати справедливую сатисфакцію потребує ґрунтовного вивчення та використання. Слід відмітити, що задля того, щоб домогтися справедливості від Європейського Суду, пропонується аргументовано розуміти: чи дійсно був факт порушення права на життя з боку держави, чи відповідало обмеження права трискладовому тесту, чи вжила держава заходів для попередження або ліквідації порушення права та чи є наявні реальні підстави (у вигляді доказів, свідчень тощо) до притягнення держави до відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Маккан та інші проти Сполученого Королівства (MCCAN v. THE UNITED KINGDOM)» (Заява № 59461/08) від 27.09.1995 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_901
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Матушевський і Матушевська проти України (MATUSHEVSKYY AND MATUSHEVSKA v. UKRAINE)» (Заява № [59461/08](#)) від 23.06.2011 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_901

Чарупа Владислав,

курсант 1 курсу 101 групи ННІ №2 НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри конституційного права та прав людини НАВС, кандидат юридичних наук **Сьох Катерина**

ІНСТИТУТ ІМПІЧМЕНТУ В СИСТЕМІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Реформа влади і політичної системи в Україні та становлення її як демократичної, правової і соціальної держави, висуває на порядок денний одне з основних завдань переосмислення ролі й місця глави держави в системі вищих органів державної влади та пошук найкращої моделі інституту президента з використанням зарубіжного та національного досвіду.

Ефективне функціонування влади при її поділі на законодавчу, виконавчу та судову можливе тільки за наявності чітко відрегульованого механізму стримувань і противаг, тобто коли одна гілка влади контролює іншу з питань, які мають загальнонаціональний характер і від яких залежить курс державної політики. Одним із таких механізмів контролю за діяльністю вищих посадових осіб є процедура імпічменту.

У національному законодавстві, нажаль, не закріплене поняття імпічменту, але, аналізуючи нормативно-правові акти, можна сказати що Імпічмент в Україні – це повноваження законодавчої влади, що дозволяє висувати офіційні звинувачення Президенту за імовірно вчинені злочини.

Відповідно до ст. 111 Конституції України Президент України може бути усунений з поста Верховною Радою України в порядку імпічменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину[1]. Отже, процедура імпічменту Президента України визначається як особлива процедура притягнення до відповідальності президента, що поєднує юридичну, кримінальну і конституційну відповідальність.

У законодавстві України термін «імпічмент» вживається виключно у розумінні порядку усунення Президента з поста Верховною Радою і виписана у статтях 85, 105, 111 Конституції[1], статтях 171–188 Закону «Про Регламент Верховної Ради України»[3]. Це є досить складною процедурою та має певні стадії проходження.

Наприклад, Цимбаліст Т. виділяю шість стадій, такі як: ініціювання питання Верховною Радою України, створення тимчасової слідчої комісії, розгляд Верховною Радою її пропозицій, перевірка Конституційним Судом, підготовка рішення Верховним Судом і передача його до Верховної Ради, розгляд Верховною Радою питання про імпічмент і прийняття рішення[7, с. 43].

Ми погоджуємося з автором, адже проаналізувавши вищевказані нормативно-правові акти механізм реалізації імпічменту проходить саме так.

Дострокове усунення глави держави із займаної посади в порядку імпічменту слід розглядати як форму конституційно-правової відповідальності – специфічний вид юридичної відповідальності, що настає у випадках і порядку, передбачених в конституції держави, підставою настання якої є вчинення конституційного правопорушення [7, с. 41].

Через усунення Президента України з поста в порядку особливої процедури імпічменту реалізується конституційна відповідальність, тобто така, що є наслідком порушення норм конституції. Як правило, слідом за конституційною відповідальністю настає кримінальна відповідальність. Рішення про імпічмент приймається парламентом і має один наслідок - усунення з посади. Після такого рішення парламенту вступає в дію звичайна процедура кримінального переслідування; остаточний вирок виноситься судом в загальному порядку. Нажаль, Україна має досвід щодо усунення Президента України у порядку імпічменту у 2014 році, і наслідки цього ми добре пам'ятаємо.

Як ми вже зазначали, процедура імпічменту є досить складною процедурою і дуже делікатною, і має бути чітко врегульована нормативно-правовими актами.

Пропозиції врегулювання процедури імпічменту законодавчо у Верховній Раді України звучали не одноразово. Наприклад, у зареєстровані Проекти Законів «Про порядок усунення з поста Президента України (імпічмент)» від 16.07.2002 № 1327, «Про імпічмент Президента України» від 23.08.2011 № 9066, «Про імпічмент Президента України» від 21.02.2014 № 4171, на жаль, жоден з цих проектів не був прийнятий. Причиною може бути й те що це процедура трапляється вкрай рідко і звертаються до неї коли є нагальна потреба.

Про нормативне врегулювання процедури імпічменту Президента України активно заговорила, після того коли Президент України сам вніс пропозиції щодо прийняття закону та подав до Верховної ради України законопроект «Про особливу процедуру усунення Президента України (імпічмент)» від 29.05.2019 № 10340. Даним законопроектом врегульовані повноваження всіх органів які беруть участь в процедурі імпічменту та запропоновані внесення змін до чинних нормативно-правових актів[5].

Аналізуючи існуючі нормативно-правові акти можна запропонувати, перш за все, прийняти закон у якому чітко будуть прописані повноваження всіх повноважних органів які причетні до даної процедури. Для того, щоб механізм відповідальності Президента мав дієвий характер, він повинен бути закріплений лише в чітко визначених нормативно-правових актах згідно з розмежуванням повноважень різних рівнів публічної влади, встановленим Конституцією України. Особливу увагу приділити правовому статусу спеціальній слідчій комісії, адже на даний час у нормативно-правових актах її статус недостатньо закріплений.

На нашу думку, прийняття закону про особливу процедуру усунення Президента України (імпічмент) дасть можливість повноцінно існувати інституту імпічменту в цілому. Той механізм що ми маємо на сьогодні він є недосконалим та потребує змін. Оскільки, процедура імпічменту призводить спочатку до конституційної відповідальності, доцільно було б закріпити умови цієї відповідальності і в законі. Чітко зазначити, які саме порушення підпадають під конституційну відповідальність.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Наливайко Л. Процедура імпічменту: проблемні питання/ *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 17–21
3. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
4. Проект Закону України «Про імпічмент Президента України» від 21.02.2014 № 4171 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49827.

5. Проект Закону України «Про імпічмент Президента України» від 29.05.2019 №

10340URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66009

6. Проект Закону України «Про порядок імпічменту Президента України» від 23.08.2011 №

9066URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41011.

7. Цимбалістий Т. Інститут імпічменту в системі конституційно-правової відповідальності / *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 42–44

Федоренко Оксана,

молодший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції Національної академії внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЇ

Конституція та її норми знаходять свою належну реалізацію, насамперед, у позитивній діяльності публічної влади, яка покликана забезпечити гідність індивіда та його правовий захист. В залежності від політичного курсу парламенту конституційні норми наповнюються реальним змістом, конкретизуються в актах поточного законодавства.

Механізм реалізації Конституції у літературі розглядається як складний і суперечливий. Зокрема, виділяють групу конституційних норм, які мають загальний характер (норми-принципи, норми-цілі, норми-визначення тощо) та норми, які визначають правосуб'єктність учасників конституційних правовідносин. Тому правовий режим реалізації цих конституційних норм є відмінним. Причому ці відмінності настільки багатопланові, що провести їх типологію практично неможливо, тому наведено лише основні відмінності, які проявляються: 1) в характері поведінки учасників суспільних відносин (суб'єктів) у процесі реалізації конституційних положень і її (поведінки) формах; 2) у ступені свободи суб'єктів реалізації; 3) у змісті, характері та кількості стадій реалізації; 4) у процедурі реалізації; 5) в кількості і характері норм поточного законодавства, які включаються в процес реалізації; 6) в особливостях і кількості правовідносин, у яких ці положення реалізуються; 7) у наборі юридичних засобів та порядку захисту конституційних положень від порушень. Реалізація положень конституції зумовлена її основоположним характером.

Ступінь унормування засад конституційного ладу визначає характер діяльності органів публічної влади та ефективність системи юстиції, зокрема органів конституційної юстиції. На думку Ю. Тодики, механізм реалізації конституції має два компоненти: а) нормативний – власне як реалізації конституційних норм та б) інституційний – як діяльність уповноважених суб'єктів конституційних відносин. Соціальні, економічні, політичні, культурні фактори є соціальним середовищем реалізації конституції [1].

Питання реалізації Конституції завжди перебувають у центрі уваги вчених-юристів, особливо конституціоналістів. Необхідність чіткої реалізації